

CONSEIL BRUXELLOIS DE L'ÉGALITÉ ENTRE LES FEMMES ET LES HOMMES
BRUSSELSSE RAAD VOOR GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN
RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES

***Voorontwerp van ordonnantie houdende wijziging van
diverse bepalingen inzake het bestrijden van discriminatie
op het vlak van tewerkstelling.***

5 juli 2022

Aanvraag van	Dhr. Bernard Clerfayt, minister belast met Werk en Beroepsopleiding, Digitalisering en Plaatselijke Besturen
Aanvraag ontvangen op	9 mei 2022
Advies verstrekt op	5 juli 2022

Inleiding

Discriminatiebestrijding is een belangrijke bekommernis van de gewestelijke overheden, die te maken hebben met een bijzonder diverse bevolking en een arbeidsmarkt waar veel discriminatie voorkomt.¹ De ordonnantie *testing* van 16 november heeft voorzien in de mogelijkheid dat de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie (GWI) discriminatietests kan uitvoeren. Deze ordonnantie werd met enthousiasme verwelkomd als een baanbrekend initiatief in de bestrijding van discriminatie². Deze ordonnantie heeft echter niet de verwachte resultaten opgeleverd. De activiteitenverslagen van de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie (GWI) vermelden nauwelijks vier uitgevoerde tests in 2018, twee tests in 2019, geen enkele in 2020 en twee tests in 2021. Momenteel is het duidelijk dat de tests de bestrijding van discriminatie niet echt hebben kunnen verbeteren.

Zoals aangekondigd in de algemene gewestelijke beleidsverklaring³ heeft de minister van Werk, dhr. Bernard Clerfayt, aan de regering een voorontwerp van ordonnantie voorgelegd houdende wijziging van diverse bepalingen inzake het bestrijden van discriminatie op het vlak van tewerkstelling. Dat voorontwerp werd in eerste lezing goedgekeurd.

De hervorming van de discriminatietests beoogt de volgende punten te concretiseren:

- een duidelijke gewestelijke bevoegdheid,
- eenvoudiger tests,
- proactievere tests,
- tests ter plaatse,
- een betere bescherming van de inspecteurs,
- een intensere samenwerking met Actiris.

De minister van Werk heeft de **RGVM** een brief gestuurd om advies te vragen over het voorontwerp van ordonnantie. Tijdens zijn zitting van 22 juni 2022 heeft de **RGVM** mevrouw Yousra El Asri gehoord. Zij is raadgeefster op het kabinet van de minister van Werk en heeft het voorontwerp van ordonnantie voorgesteld. Deze presentatie werd gevolgd door een grondige discussie waardoor de aanwezige leden (en de leden die online mee volgden) de technische aspecten van de zaak beter begrepen maar ook meer inzicht kregen in de mogelijkheden en de beperkingen van de tests als middel ter bestrijding van discriminatie op het vlak van tewerkstelling. De **RGVM** dankt mevrouw Yousra El Asri voor haar tijd en haar duidelijke uitleg.

Dit advies, dat opgemaakt werd na deze gedachtewisselingen, omvat twee delen: het eerste deel vermeldt alle algemene overwegingen die het over het algemeen positieve oordeel van de RGVM

---

¹ Zie Unia en de FOD Werkgelegenheid, Arbeidsmarkt en origine. Socio-economische monitoring, 2019, https://www.unia.be/files/Documenten/Publicaties_docs/UNIA_Monitoring_2019_-_NL_-_web-AS.pdf

² Unia, "Brussels gewest pakt als eerste arbeidsdiscriminatie aan met tests", 13 oktober 2017, <https://www.unia.be/nl/artikels/brussels-gewest-pakt-als-eerste-arbeidsdiscriminatie-aan-met-tests>

³ Gemeenschappelijke Algemene Beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie Regeerperiode 2019-2024, p. 26.

tegenover het voorontwerp bevestigen, terwijl in het tweede deel enkele adviezen en aanbevelingen over specifieke zaken zijn samengebracht.

1. Algemene overwegingen

De **RGVM** is van mening dat het ontwerp van ordonnantie een nuttige bijdrage kan leveren in de strijd tegen tal van vormen van discriminatie die op de Brusselse arbeidsmarkt blijven bestaan en die als gevolg hebben dat vele Brusselaars geen werk vinden door de discriminatie die ze ondervinden wegens hun afkomst, geslacht⁴, handicap, seksuele geaardheid, leeftijd, overtuiging, enz.

In dat opzicht prijst de **RGVM** zich gelukkig met het initiatief dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering genomen heeft. De Raad verheugt zich in het bijzonder over:

- de wil van het gewest om een **pioniersrol** te blijven spelen op het gebied van discriminatietests en zijn wil om de juridisch bevoegde instanties de knoop te laten doorhakken over zijn bevoegdheid op het gebied van aanwervingstests;
- de wil om op regelmatige basis een **wetenschappelijke studie** te laten uitvoeren die het mogelijk moet maken een geactualiseerd beeld te hebben van de discriminerende fenomenen en meer in het bijzonder de systemische vormen van discriminatie op de Brusselse arbeidsmarkt, de bevolking en de betrokken sectoren te sensibiliseren voor de noodzaak deze fenomenen doeltreffend te bestrijden, en het optreden en de prioriteiten van de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie met betrekking tot deze tests bij te sturen;
- de bekommernis rekening te houden met **onderrapportering** van discriminatie die slachtoffers niet aangeven of aarzelen aan te geven, in het bijzonder in het geval dat ze niet aangenomen worden, want ze zijn er zich niet noodzakelijkerwijs bewust van dat ze worden gediscrimineerd, ze kennen de mogelijkheden om in beroep te gaan niet, of ze vrezen represailles;
- de wil om de tests via "**mystery clients**" te vergemakkelijken door de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie toe te staan ter plaatse tests uit te voeren, indien nodig met behulp van derden.

De **RGVM** vindt dat het belangrijk is niet uit het oog te verliezen dat er naast de discriminatietest nog andere middelen zijn om discriminatie op de arbeidsmarkt te bestrijden.

Ook al is het absoluut noodzakelijk de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie doeltreffende middelen te geven om de ernstigste inbreuken vast te stellen en indien nodig voor de rechtbank te

---

⁴ De aandacht wordt erop gevestigd dat in de memorie van toelichting van de ordonnantie "*gender*" als een van de negentien discriminatiegronden vermeldt, terwijl de ordonnantie van 4 september 2008 betreffende de strijd tegen discriminatie en de gelijke behandeling op het vlak van de tewerkstelling niet *gender* maar "*geslacht*" als discriminatiegrond vernoemt.

brengen, toch kan de sanctionerende aanpak niet *de alfa en de omega* zijn van de strijd tegen discriminatie.

De sociale inspecties - en de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie (GWI) ontsnapt niet aan dit principe - moeten trouwens niet enkel vaststellingen doen die kunnen leiden tot het opleggen van sancties, maar hun opdracht bestaat er ook in, zoals blijkt uit het verdrag nr. 81 van de IAO⁵, werkgevers en werknemers te informeren over hun rechten en plichten, hen bewust te maken van de van toepassing zijnde regels en het gemakkelijker te maken, indien dat nodig blijkt, inbreuken te regulariseren. Met dit algemene perspectief moet rekening worden gehouden als men de uitvoering van discriminatietests overweegt.

De **RGVM** is er zich van bewust dat de strijd tegen discriminatie niet kan worden beperkt tot de tests, neemt met belangstelling kennis van de **15** engagementen die de minister van Werk onlangs heeft genomen **ter bestrijding van discriminatie bij aanwerving** en beklemtoont dat het belangrijk is het voorontwerp van ordonnantie, dat het voorwerp uitmaakt van dit advies, te koppelen aan andere actieplannen die gedragen worden door andere ministers of staatssecretarissen, zoals het racismeplan, het plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen, het (toekomstige) plan rond *gender mainstreaming*, enz.

2. Adviezen en aanbevelingen

2.1. De RGVM beklemtoont dat het belangrijk is **de inspanningen** van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het vlak van de strijd tegen racisme in de verschillende bevoegdheidsdomeinen **te coördineren**; de Raad meent in het bijzonder dat het voorontwerp dat hier besproken wordt, niet voorbij kan gaan aan de initiatieven die onlangs werden genomen om de discriminatietests op het vlak van huisvesting te vergemakkelijken.

De Raad verzoekt daarom de regering de tekst van dit voorontwerp van ordonnantie zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de onlangs goedgekeurde ordonnantie inzake huisvesting⁶: de **RGVM** merkt enerzijds op dat deze ordonnantie in de titel zelf verwijst naar de gelijkheid tussen vrouwen en mannen (wat niet het geval is voor het voorontwerp op het vlak van tewerkstelling) en stelt anderzijds vast dat de ordonnantie inzake huisvesting in het bijzonder aandacht besteedt aan meervoudige discriminatie.

Naast de goedkeuring van de tekst van dit advies beveelt de RGVM **de minister van Werk en de staatssecretaris voor Huisvesting** meer in het algemeen aan de werkgelegenheidsinspectie en de huisvestingsinspectie te vragen op regelmatige basis met elkaar van gedachten te wisselen over de manier waarop ze discriminatietests uitvoeren, om zo hun methodologie te verbeteren, goede praktijken te verspreiden en te veralgemenen en binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een bijzondere expertise op dit vlak te verkrijgen.

In dezelfde geest beveelt de **RGVM** aan om de bepalingen over de **discriminatietests niet weg te laten uit de codificatiewerkzaamheden van de wetgeving** die ondernomen worden ter uitvoering van de

---

⁵ Verdrag nr. 81 over de arbeidsinspectie, 1947.

⁶ Ordonnantie tot wijziging van de Brusselse Huisvestingscode met het oog op de gelijke behandeling van vrouwen en mannen en discriminatiebestrijding, goedgekeurd in de plenaire zitting op 3 juni 2022.

gewestelijke beleidsverklaring die pleit om maatregelen inzake bestrijding, monitoring en preventie te verzamelen, te coördineren en te consolideren in een Brussels wetboek ter bestrijding van discriminatie.

De **RGVM** beklemtoont eveneens het belang van een coördinatie met de andere bestuursniveaus, onder meer met de federale sociale inspectiediensten.

2.2. De **RGVM** betreurt het dat er in de memorie van toelichting in dit voorontwerp van ordonnantie weinig aandacht is besteed aan discriminatie op basis van geslacht, zwangerschap of moederschap, geslachtsverandering, genderexpressie of genderidentiteit en aan de discriminatietests die op dat vlak kunnen worden ontwikkeld.

De Raad herinnert eraan dat nog heel veel vrouwen het slachtoffer blijven van discriminatie op de arbeidsmarkt.

Bij de toegang tot werk en de loopbaanontwikkeling zijn **zwangerschap en moederschap** nog steeds belangrijke factoren van discriminatie, waarbij vrouwen die de leeftijd hebben om moeder te worden of die gezinsverantwoordelijkheden op zich nemen, in het bijzonder als alleenstaande ouder, nog al te vaak het bewijs moeten leveren van hun beschikbaarheid en hun beroepsinzet.

We kunnen uiteraard ook niet voorbijgaan aan de **hardnekkigheid van stereotypen en verwijzingen** betreffende vermeende ongeschiktheid of desinteresse van vrouwen voor leidinggevende functies, het vermeende mannelijke karakter van sommige beroepen (ook in overheidsdiensten, bv. bij de DBDMH), de veronderstelde bereidheid van vrouwen om deeltijds te werken, enz.

Ten slotte kunnen we ook de vele vormen van discriminatie niet negeren waarvan vrouwen van buitenlandse afkomst, vrouwen met een handicap of oudere vrouwen het slachtoffer zijn; zij krijgen te maken met bijzondere problemen om een job te vinden of te behouden.

Discriminatietests kunnen relevante tools zijn om al deze vormen van discriminatie te bestrijden.

Bijgevolg **beveelt de RGVM** de regering aan:

- het aandeel van de discriminatietests in verband met geslacht, zwangerschap en moederschap, geslachtsverandering, genderexpressie en genderidentiteit te beklemtonen, onder meer in de memorie van toelichting van het ontwerp van ordonnantie en in de verschillende communicatievormen die de aanneming van de ordonnantie zullen begeleiden;
- de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie te steunen en opleidingen te bieden zodat ze de methodologische tools kan ontwikkelen die nodig zijn om deze tests uit te voeren, met inbegrip van de tests die het geslachts criterium combineren met andere criteria zoals leeftijd, etnische afkomst of handicap;
- de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie opleidingen te laten volgen over systemische ongelijkheden, waarbij onder meer de hiërarchie van de geslachten centraal staat;
- personen die verantwoordelijk zijn voor aanwerving en tussenpersonen die actief zijn op de Brusselse arbeidsmarkt bewust te maken van de hardnekkigheid van genderstereotypen.

2.3. De **RGVM** stelt vast dat op het gebied van tewerkstelling niet alle door gewestelijke ordonnanties verboden discriminaties strafrechtelijk kunnen worden bestraft en dat er nog onzekerheid bestaat over de mogelijkheid voor de Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie om tekortkomingen te toetsen die niet strafrechtelijk kunnen worden bestraft.

De **RGVM** wil duidelijkheid en beveelt daarom aan, in navolging van wat de federale wetgever onlangs gedaan heeft met de invoering van een artikel 42/2 in het Sociaal Strafwetboek, in de ordonnantie een bepaling in te voeren die toelicht dat de sociale inspecteurs die belast zijn met het toezicht op de antidiscriminatieordonnanties en de uitvoeringsbesluiten ervan eveneens bevoegd zijn om, in voorkomend geval via discriminatietests, handelingen op te speuren en vast te stellen die door deze teksten verboden zijn, ook al zijn ze dan strafrechtelijk niet strafbaar.

2.4. De **RGVM** stelt vast dat er niet wordt voorgesteld de bepaling te wijzigen/te versterken van de ordonnantie van 4 september 2008⁷, die een rechtsgrond verschaft voor de discriminatietests die door slachtoffers zelf worden uitgevoerd, of ter ondersteuning van een slachtoffer door Unia, door de RGVM, door elke "vereniging die op de dag van de feiten ten minste drie jaar rechtspersoonlijkheid bezit", of door een representatieve organisatie van werknemers, werkgevers of zelfstandigen.

De Raad stelt vast dat er, omdat men deze bepaling niet kent en vanwege de rechtsonzekerheid daarrond, nauwelijks gebruikgemaakt wordt van deze testen en beklemt toont dat de juridische risico's en beweringen als zouden de auteurs van deze tests (ook strafrechtelijk) aansprakelijk gesteld kunnen worden een belemmering vormen voor de ontwikkeling ervan en een grondige studie verdienen.

De Raad suggereert bijgevolg aan de regering slachtoffers, verenigingen en organisaties die werknemers, werkgevers en zelfstandigen vertegenwoordigen een praktische gids aan te bieden over de methodologie van de discriminatietests (bij aanwerving) die de slachtoffers of hun verdedigers kunnen uitvoeren, alsook een grondige juridische studie over de reële risico's.

2.5. Met het oog op doeltreffendheid en transparantie suggereert de **RGVM** dat de sectorale studies die zullen worden uitgevoerd er niet mogen komen zonder dat de betrokken sector vooraf over de studie geïnformeerd wordt en dat de sociale partners van de betrokken sector bij de studie worden betrokken.

2.6. Rekening houdend met het belang van het voorontwerp dat hier ter discussie ligt en de verwachtingen die het oproept, beveelt de **RGVM** de regering aan te voorzien in een evaluatie van de ordonnantie binnen drie jaar nadat ze van kracht wordt. De Raad vraagt ook om bij die evaluatie te worden betrokken.

---

⁷ Ordonnantie van 4 september 2008 betreffende de strijd tegen discriminatie en de gelijke behandeling op het vlak van de tewerkstelling, art. 22, §3, tweede lid.